

**BIULETYN INFORMACYJNY
OKRĘGOWEJ KOMISJI EGZAMINACYJNEJ**

Okręgowa Komisja Egzaminacyjna w Krakowie: Al. F. Focha 39, 30-119 Kraków
tel. (012) 61 81 201, 202, 203 fax: (012) 427 28 45 e-mail: oke@oke.krakow.pl www.oke.krakow.pl

EGZAMIN MATURALNY 2005

Biuletyn OKE nr 2.7/2004

**Informacje po próbnym egzaminie maturalnym
z geografii**

Kraków, sierpień 2004

Spis treści:

	strona
1. Wprowadzenie	3
2. Informacja o wynikach próbnego egzaminu z geografii	3
3. Komentarz do zadań egzaminacyjnych	6
4. Wskazówki do pracy z młodzieżą	20
5. Załączniki:	24

zał. 1. - plan arkusza egzaminacyjnego, zał. 2. - model odpowiedzi i schemat oceniania, zał. 3. - podstawowe dane statystyczne dotyczące poszczególnych zadań

Do rozwiązania zadań należy wykorzystać mapę dostarczoną do szkół wraz z arkuszami egzaminacyjnymi w czerwcu 2004 r.

Arkusze egzaminacyjne zastosowane podczas próby oraz modele oceniania prac egzaminacyjnych znajdują się na stronie www.oke.krakow.pl

W serwisie internetowym OKE w Krakowie dostępne są elektroniczne wersje biuletynów z serii „Egzamin maturalny 2005”.

Opracował: Wiesław Srokosz

1. Wprowadzenie

9 czerwca 2004 roku w szkołach województw: lubelskiego, małopolskiego i podkarpackiego odbył się próbny egzamin maturalny z geografii na poziomie podstawowym. Do egzaminu przystąpili uczniowie klas drugich, którzy w maju przyszłego roku zdawać będą maturę w formie egzaminu zewnętrznego.

Spośród przedmiotów do wyboru geografię na próbie wybrał co czwarty uczeń.

Arkusz egzaminacyjny został przygotowany zgodnie z zasadami tworzenia arkuszy egzaminacyjnych do egzaminu maturalnego w 2005 roku. Zadania opracowane w OKE w Krakowie i OKE w Łodzi zostały przed ich zastosowaniem poddane analizie przez specjalistów przedmiotowych (egzaminatorów z innych komisji egzaminacyjnych).

Niniejszy raport opracowany został na podstawie tysiąca losowo wybranych prac, nadesłanych ze szkół, w których egzamin przeprowadzono (po dwie prace z każdej szkoły). Prace te zostały zewnętrznie ocenione i poddane analizie przez jedenastu egzaminatorów. Zapisane wnioski mogą służyć:

- szkołom jako punkt odniesienia do analizy wyników uzyskanych przez uczniów w danej szkole,
- nauczycielom w planowaniu pracy z młodzieżą,
- uczniom podczas przygotowania się do egzaminu maturalnego w 2005 roku.

2. Informacja o wynikach próbnego egzaminu z geografii

W tabeli 1 przedstawiono podstawowe dane statystyczne dotyczące wyników próbnego egzaminu maturalnego z geografii.

Tabela 1. Podstawowe dane statystyczne

Liczba ocenionych prac	1004	Statystyczny uczeń uzyskał 46 punktów na sto możliwych do uzyskania. Najczęściej powtarzający się wynik to 34 punkty. 15% uczniów nie osiągnęło progu zaliczeniowego (30 punktów) i nie zdałoby egzaminu. Najwyższy wynik 93 punkty uzyskała jedna osoba, również jedna osoba otrzymała najniższy wynik to jest 9 punktów.
Łatwość (p)	0,46	
Mediana (wynik środkowego ucznia)	45	
Modalna (dominanta czyli najczęstszy wynik)	34	
Najwyższy wynik	93	
Najniższy wynik	9	

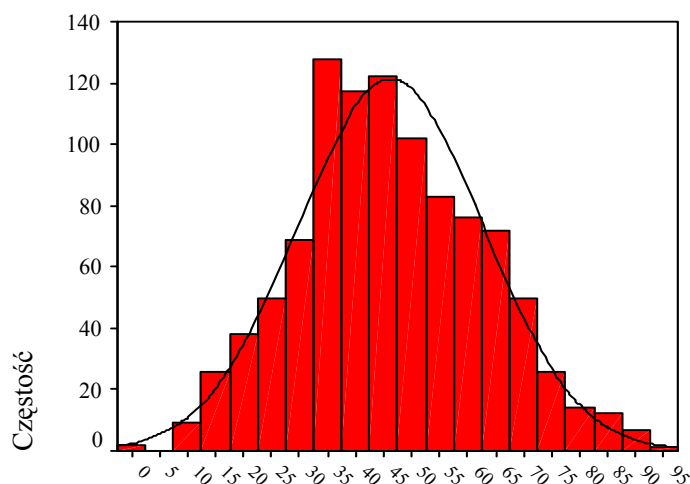
Czy egzamin był trudny?

Zróznicowany stopień trudności poszczególnych zadań pozwolił na przekroczenie progu zaliczeniowego, czyli uzyskanie 30 punktów (na 100 możliwych), 85% zdających. Syntetyczną informację dotyczącą łatwości zadań i ich mocy różnicującej podano w tabelach 2 i 3.

Tabela 2. Zróżnicowanie wskaźnika łatwości* (p) zadań z geografii (matura próbna 2004)

0-0,19	0,20-0,49	0,50-0,69	0,70-0,89	0,90-1,00
2, 5, 31, 36	4, 7, 8, 9, 13, 15, 17, 19, 24, 25, 26, 27, 32, 33, 34, 35, 37	1, 6, 11, 12, 14, 16, 18, 20, 21, 22, 23, 28, 30,	3, 10, 29,	-
Interpretacja zadania				
Bardzo trudne	Trudne	umiarkowanie trudne	Łatwe	bardzo łatwe
Liczba zadań				
4	17	13	3	-
Suma punktów za zadania				
13	40	38	9	-

W arkuszu wyraźnie dominowały zadania trudne i umiarkowanie trudne, znacznie mniej było zadań bardzo trudnych i łatwych natomiast ani jedno zadanie nie znalazło się w grupie zaliczanej do zadań bardzo łatwych. Znajduje to odzwierciedlenie w rozkładzie wyników, który jak widać na wykresie jest lekko prawoskośny.

WYNIK

*Łatwość zadania (p) – suma punktów uzyskanych przez ogół uczniów, (których prace oceniono) za rozwiązanie danego zadania podzielona przez sumę punktów możliwą do uzyskania.

Zadania zastosowane w egzaminie stosunkowo dobrze różnicują zdających (tabela 3). Prawie 3/4 zadań bardzo dobrze i dobrze różnicuje badaną populację. Dwa zadania nieróżnicujące uczniów oraz jedno o ujemnej mocy różnicującej są zadaniami zamkniętymi, wielokrotnego wyboru.

Tabela 3.

Zróżnicowanie wskaźnika mocy różnicującej zadań arkusza próbnej matury geografii

ujemny	0,0-0,19	0,20-0,29	0,30-0,39	0,40-0,49	0,50-1,00
8	4, 12,	7, 30, 37	2, 6, 11, 15, 36,	1, 3, 10, 14, 16, 17, 21, 22, 29, 32, 34,	5, 9, 13, 18, 19, 20, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 31, 33, 35,
Interpretacja wskaźnika przy 37 zadaniach występujących w teście.					
	Zadania nie różnicujące	Zadawalająca moc różnicująca.		Zadania bardzo dobrze i dobrze różnicujące badaną populację uczniów	

*Moc różnicująca - zdolność zadania do rozróżniania uczniów według ich ogólnych osiągnięć z wybranego zakresu programowego (mierzonego zadaniem).

Podsumowując należy stwierdzić, że dla większości uczniów zadania arkusza egzaminacyjnego próbnej matury z geografii okazały się umiarkowanie i trudne oraz dobrze różnicujące badaną populację.

3. Komentarz do zadań egzaminacyjnych

Arkusz próbnego egzaminu maturalnego z geografii na poziomie podstawowym składał się z 37 zadań. Za pełne rozwiązanie wszystkich zadań zdający mógł otrzymać 100 punktów. Były to zarówno zadania zamknięte (11), jak i otwarte (26). Wśród zadań otwartych dominowały zadania krótkiej odpowiedzi natomiast zamknięte to głównie zadania wielokrotnego wyboru i na dobieranie. Czas przeznaczony na rozwiązanie wszystkich zadań 120 minut.

Koncepcja egzaminu została przedstawiona w planie testu, który ilustruje tabela zał. 1. Zadania egzaminacyjne przyporządkowano do haseł *Podstawy programowej* i standardów wymagań egzaminacyjnych. W ostatnich kolumnach podano liczbę zadań i sumę punktów, jaką można było uzyskać za wszystkie zadania w ramach danego hasła *Podstawy programowej*. W dolnej części tabeli podano liczbę zadań przyporządkowanych każdemu ze standardów i sumę punktów im przypisanych. Ponad połowę punktów można było uzyskać za zadania sprawdzające umiejętność *korzystania z informacji* (standard II), 30% za wiadomości i ich rozumienie (standard I) a 19 za zadania związane z tworzeniem informacji (standard III).

Tematyka zadań dotyczyła wszystkich dziesięciu haseł *Podstawy programowej*. Czternaście pierwszych zadań zdający rozwiązywali korzystając z fragmentu barwnej mapy turystycznej Beskidu Sądeckiego w skali 1:50000. W pozostałych zadaniach wykorzystywano własną wiedzę oraz czytelnie wykonane załączniki graficzne do zadań (przekroje, mapy tematyczne, dane statystyczne, tekst źródłowy). Załączniki stanowiły podstawę wnioskowania o przyrodniczych i antropogenicznych cechach środowiska, problemach demograficznych oraz przemianach gospodarczych i politycznych Polski i świata.

W tabeli charakterystyka zadań zamieszczono treść każdego zadania, informacje dotyczące badanej ni czynności oraz uwagi do odpowiedzi uczniów (łatwość zadania, najczęściej powtarzające się błędy).

Charakterystyka zadań

Zadanie 1. (2 pkt)

Turysta, który wyruszył z punktu informacji turystycznej (przy szlaku niebieskim) w Krynicy, tak opisał trasę wędrowki.

Początkowo szlak prowadził wzdłuż drogi krajowej na północ. Po niespełna jednym kilometrze zmienił się jego kierunek. Nadal jednak przebiegał wśród zabudowań. Od miejsca, w którym skończyły się zabudowania wędrując lasem, pokonaliśmy różnicę wysokości około 210 metrów docierając na szczyt wzniesienia.

Podaj nazwę szczytu, na który dotarł turysta i kolor szlaku, którym wędrował.

Zadanie polegało na zidentyfikowaniu na mapie trasy marszu na podstawie opisu. Aby poprawnie wskazać docelowe miejsce marszu i kolor szlaku, którym turysta wędrował zdający musiał wykazać się umiejętnościami określania kierunków i odległości na mapie oraz czytania jej legendy.

Zadanie okazało się umiarkowanie trudne, ($p=0,54$) maksymalną ilość punktów uzyskał co drugi uczeń. Co trzeci zdający nie zidentyfikował ani docelowego miejsca marszu ani koloru szlaku wędrowki. Pomyłki najczęściej wynikały z pomylenia kierunku marszu. Ci którzy na początku trasy skierowali się na południe a nie na północ wskazywali jako docelowy szczyt Holica.

Zadanie 2. (3 pkt)

Kolejka gondolowa na Jaworzynę (C2, C3) pokonuje odległość 2211 metrów.

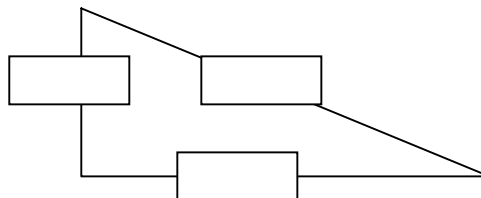
Oblicz:

a) różnicę wysokości jaką pokonuje kolejka gondolowa na Jaworzynę

b) długość kolejki wyliczoną na podstawie mapy

Wpisz w odpowiednie miejsca na rysunku wszystkie trzy wartości

(rysunek wykonano bez zachowania proporcji)

Zadanie sprawdzało opanowanie typowych dla pracy z mapą umiejętności, jakimi są obliczanie odległości i wysokości względnej.

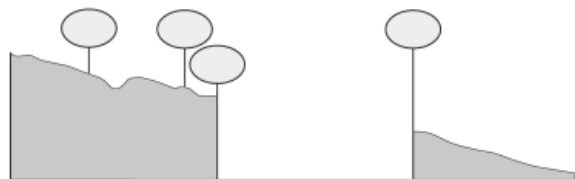
To zadanie okazało się najtrudniejsze w całym arkuszu, ($p=0,09$) pomimo, że sprawdzało umiejętności kształcone w szkole już od szkoły podstawowej. Ani jednego punktu (na trzy możliwe) nie uzyskało za to zadanie prawie 70% uczniów. A jedna czwarta wykonała poprawnie obliczenia, lecz nie potrafiła zapisać na schematycznym rysunku wyników pomiarów.

Zadanie 3. (3 pkt) Podaj trzy argumenty świadczące o tym, że Słotwiny są miejscowością szczególnie atrakcyjną dla uprawiających sporty zimowe.	
<p>Polecenie w tym zadaniu wymagało od zdającego odczytania z mapy (korzystając z jej legendy) znajdujących się we wskazanej miejscowości obiektów służących uprawianiu sportów zimowych.</p>	<p>Było to jedno z trzech najłatwiejszych zadań w teście ($p=0,71$). Pomimo tego, że polecenie wymagało wskazania trzech argumentów, pełną ich ilość podało tylko 41 % zdających (tyle samo odpowiedzi zawierało tylko dwa argumenty). Najczęściej wskazywano wyciągi narciarskie i lodowisko najrzadziej parkingi i miejsca noclegowe.</p>
Zadanie 4. (1 pkt) Flisz to kompleks skał osadowych morskiego pochodzenia. Zaznacz literę, którą oznaczono skały wchodzące w skład fliszu.	
<p>A. Żwiry, piaskowce, anhydryty. B. Zlepieńce, łupki ilaste, gliny. C. Zlepieńce, piaskowce, łupki ilaste. D. Piaskowce, wapienie, less.</p>	
<p>Zadaniem zdającego było wskazanie spośród podanych zestawów skał tego, który buduje flisz.</p>	<p>Zadanie to wymagające konkretnej wiedzy z zakresu budowy geologicznej Polski okazało się za trudne dla ponad 3/4 zdających ($p=0,20$). Wybierali oni inne zestawy skał nie preferując wyraźnie żadnego z dystraktorów. Było to jedno z dwu najłatwiej różnicujących zadań.</p>
Zadanie 5. (3 pkt) Na przykładzie Muszyny wykaż wpływ rzeźby na rozmieszczenie w terenie trzech wybranych przez Ciebie elementów antropogenicznych.	
<p>Analizując na podstawie mapy rzeźbę terenu zdający miał za zadanie wykazać jej wpływ na rozmieszczenie antropogenicznych elementów środowiska.</p>	<p>Zadanie to miało największy wskaźnik opuszczeń. Próby rozwiązania nie podjęło aż 62% zdających. Pozostali próbowali rozwiązać zadanie i w pełni udało się to tylko 13 na 100 zdających ($p=0,13$). Wiele odpowiedzi świadczy o niezrozumieniu polecenia i ogranicza się scharakteryzowania ukształtowania powierzchni tego terenu lub do podania obiektów znajdujących się w Muszynie np. <i>znajduje się tam dużo miejsc noclegowych, są ruiny zamku, kościół, cmentarz wojskowy</i>. Odpowiedzi takie oczywiście nie mogły być uznane za poprawne.</p>

Zadanie 6. (4 pkt)

Przeanalizuj przebieg szlaku zielonego na trasie od Jaworzyny (C2) do głównej drogi w Krynicy. Wybierz z niżej podanych, te obiekty, które zaznaczono na przekroju i wpisz w odpowiednie elipsy numery, którymi je oznaczono.

1. Przełęcz Krzyżowa
2. Schronisko PTTK
3. Diabelski Kamień
4. Hotel
5. Jaskinia Diabła Dziura

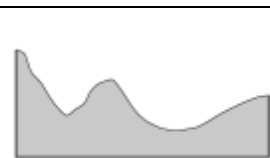
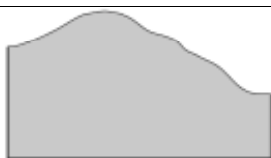

Odczytując z mapy rzeźbę terenu i porównując odległości należało zlokalizować podane obiekty na przekroju topograficznym.

Zadanie miało jeden z najniższych wskaźników opuszczeń. Wszystkie obiekty zlokalizowało 61% zdających a ani jednego 12 % ($p=0,68$). Najczęściej mylono ostatni obiekt na przekroju podając hotel zamiast Przełęcz Krzyżowa.

Zadanie 7. (1 pkt)

Analizując przebieg szlaku zielonego na trasie od Jaworzyny (C2) do głównej drogi w Krynicy podaj numer, którym oznaczono brakujący na profilu (w zadaniu 6) fragment przekroju.

1**2****3**

Zadanie było kontynuacją poprzedniego i polegało na wybraniu spośród podanych rysunków brakującego fragmentu przekroju topograficznego. Aby rozwiązać zadanie należało umiejętnie odczytać rysunek poziomic na mapie.

Prawie wszyscy zdający podjęli próbę przyporządkowania. Właściwy rysunek (nr 3) wybrała połowa uczniów ($p=0,49$) pozostali prawie w równych częściach wskazywali rysunki 1 i 2.

Zadanie 8. (1 pkt)

Krynica słynie z licznych źródeł wód mineralnych nazywanych szczawami. Woda ta zawiera:

- A. powyżej 15g/l rozpuszczonej soli kamiennej.
- B. rozpuszczone związki pierwiastków radioaktywnych.
- C. znaczną ilość (CO_2).
- D. rozpuszczone siarczany oraz siarkowodor.

To zamknięte zadanie sprawdzało znajomość cech wód mineralnych (szczaw) powszechnie występujących na obszarze objętym mapą.

Było to jedyne zadanie, które miało ujemną moc różnicującą to znaczy, że uczniowie słabsi częściej wybierali poprawną odpowiedź. Udało się to, co trzeciemu uczniowi ($p=0,33$). Przypuszczać należy, że wybierając odpowiedź w wielu przypadkach „strzelano”, wszystkie odpowiedzi miały podobną częstość wyboru.

Zadanie 9. (2 pkt)

Znaczna część terenu przedstawionego na mapie jest zalesiona. Wyjaśnij rolę lasu w ochronie gleby przed erozją na tym obszarze.

Na podstawie własnych wiadomości należało wyjaśnić rolę lasu w zabezpieczeniu gleby przed erozją.

Co czwarty uczeń nie podjął próby rozwiązania tego zadania a pełną ilość punktów zgromadził tylko co piąty ($p=0,28$). Często wyjaśniano ogólne znaczenia lasu nie bacząc na polecenie, które ograniczało odpowiedź do roli związanej z ochroną gleb. Podawano np. *funkcję rekreacyjną, dostarczanie tlenu, pozyskanie drewna.*

Zadanie 10. (3 pkt)

Odszukaj na mapie i wpisz do tabeli nazwy wymienionych obiektów.

Lp.	Obiekt	Nazwa
1	Duża wieś w dolinie Muszynki, około 5 km na południe od Krynicy. Drewniana cerkiew z początku XVII wieku.	
2	Góra (741 m n.p.m.), na którą prowadzi z centrum Krynicy linowa kolej naziemna.	
3	Ciekawostki przyrodnicze w pobliżu wsi Jastrzębik.	

Zadanie sprawdzało prostą czynność, jaką jest identyfikowanie obiektów na mapie (czytania legendy mapy).

Było to najłatwiejsze zadanie w arkuszu ($p=0,75$), połowa uczniów zgromadziła komplet punktów. Prawie bezbłędnie identyfikowano obiekty 2 i 3. Pierwszy obiekt często mylono podając zamiast wsi Powroźnik, wieś Jastrzębik lub Czarny Potok.

Zadanie 11. (3 pkt) Na podstawie mapy zapisz przebieg trasy, którą można najszybciej samochodem osobowym dojechać ze szkoły w Jastrzębiku (D2), do szpitala miejskiego w Krynicy (D4). W opisie uwzględnij: kierunek jazdy i orientacyjne punkty, w których go zmieniamy, rodzaj lub numer drogi.		
W tym zadaniu należało opisać przebieg trasy podróży na podstawie mapy.	Na 90% uczniów, którzy podjęli próbę rozwiązania zadania ponad połowa spełniła wszystkie kryteria opisu poprawnie podając kierunek jazdy, rodzaj drogi i orientacyjne punkty na trasie podróży (p=0,68). Stosunkowo często zdarzały się jednak absurdalne propozycje trasy przejazdu samochodu prowadzące ścieżkami leśnymi przez najwyższe szczyty.	
Zadanie 12. (1 pkt) Czerwony szlak turystyczny na odcinku z Jaworzyny (C2) na Runek (B1) biegnie: A. grzbietem górskim B. doliną potoku C. żlebem D. wąwozem.		
Zadanie polegało na rozpoznaniu formy rzeźby terenu na podstawie rysunku poziomic na mapie.	2/3 uczniów wybrało właściwą odpowiedź (p=0,64). Było to zadanie o bardzo małej mocy różnicującej. Ponieważ spośród błędnych odpowiedzi najczęściej pojawiała się <i>dolina potoku</i> sądzić należy, że wiele osób wybierało odpowiedź przypadkowo pobieżnie śledząc przebieg poziomic a nie posiłkując się np. rozmieszczeniem potoków.	
Zadanie 13. (4 pkt) Porównaj środowisko geograficzne w polach E4 i E5 uzupełniając tabelę według podanego przykładu oraz zapisz wniosek uogólniający, wynikający z tego porównania.		
Elementy środowiska	Cechy elementów środowiska geograficznego	
	Pole E4	Pole E5
przyrodniczego		
• szata roślinna	Tylko najwyższe partie terenu są porośnięte lasem.	Las porasta cały obszar.
Zdający porównywali warunki przyrodnicze i antropogeniczne dwóch obszarów przedstawionych na mapie.	Stosunkowo często opuszczane zadanie (prawie 40% nie podjęło próby rozwiązania), dobrze różnicowało zdających, z których co czwarty zgromadził komplet czterech punktów (p=0,33). Pomimo, że podano przykład rozwiązania widać dużą nieporadność w zapisie odpowiedzi. Niedbały zapis często uniemożliwiał uznanie odpowiedzi za poprawną np. w <i>polu E 5 jest duża roślinność a w polu E4 mała</i> (przypuszczalnie chodziło o lesistość) lub w <i>polu E5 jest małe zagospodarowanie a w Polu E4 duże</i> . Takie nieprecyzyjne skróty myślowe są niedopuszczalne.	

Zadanie 14. (4 pkt) Napisz, dlaczego sezon turystyczny w Krynicy trwa cały rok. W opisie uwzględnij cztery walory środowiska geograficznego.															
Na podstawie mapy należało podać czynniki wpływające na długość sezonu turystycznego w Krynicy.								Okazało się jednym z łatwiejszych zadań ($p=0,68$) przy czym prawie połowa udzieliła pełnej odpowiedzi otrzymując 4 pkt. Najczęściej podawano argumenty związane ze środowiskiem przyrodniczym (rzeźba terenu, lasy, wody mineralne) sporadycznie uwzględniając elementy zagospodarowania turystycznego.							
Zadanie 15. (1 pkt) Tabela obejmuje zestawienie średnich miesięcznych wartości temperatury powietrza (T w °C) i rocznej sumy opadów (O w mm) dla wybranych stacji meteorologicznych. Oblicz roczną amplitudę temperatury powietrza w stacji nr 1 i wpisz do tabeli.															
Nr stacji		I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	Rok	Amplituda
1.	T O	6,9 77	7,9 89	10,7 78	13,9 77	18,1 64	22,1 47	24,7 14	24,6 22	21,6 68	16,5 129	11,6 116	8,5 106	15,6 888
2.	T O	23,9 4	24,0 2	26,1 1	28,1 1	29,6 17	28,6 484	27,3 616	25,9 340	27,0 264	27,9 65	27,2 14	25,4 2	26,8 1810	5,7
3.	T O	11,7 3	13,6 1	17,8 1	21,8 4	25,6 7	27,9 4	28,6 3	27,6 10	26,0 12	22,7 2	18,6 1	13,5 3	21,3 51	16,9
4.	T O	25,7 53	25,4 84	26,1 178	26,2 157	25,8 137	25,2 114	24,5 132	24,7 165	25,1 183	25,2 218	25,2 198	25,1 84	25,3 1703	1,7
Zadanie polegało na wykonaniu obliczenia rocznej amplitudy temperatury powietrza								Tego prostego obliczenia nie wykonało ponad 40% uczniów ($p=0,44$). Spośród błędnych odpowiedzi najczęściej pojawiała się średnia roczna temperatura powietrza.							
Zadanie 16. (2 pkt) Przedstaw zróżnicowanie rozkładu temperatury powietrza i opadów w ciągu roku zanotowanych w stacji nr 2 (tabela zadanie 15).															
Zadanie sprawdzało umiejętność interpretacji danych klimatycznych								Interpretacja rocznego rozkładu temperatury powietrza i opadów okazała się łatwiejsza niż obliczenie amplitudy ($p=0,63$). Prawie 70% uczniów dostrzegło niewielkie zróżnicowanie temperatury powietrza i bardzo duże różnice w rozkładzie opadów w ciągu roku. Stosunkowo często ograniczano się tylko do podania miesięcy ze skrajnymi wartościami opadów i temperatury powietrza. Zdarzały się jednak (i nie były to przypadki odosobnione) tak nielogiczne odpowiedzi jak <i>opady są niższe od temperatur</i> .							

Zadanie 17. (4 pkt) Na podstawie analizy danych meteorologicznych z tabeli (zadanie 15) przyporządkuj stacjom meteorologicznym typ klimatu, w jakim się znajdują. Typy klimatu wybierz z niżej podanych. Typy klimatu: <i>równikowy wybitnie wilgotny, zwrotnikowy suchy, zwrotnikowy monsunowy, podzwrotnikowy morski, umiarkowany kontynentalny.</i>			
Zadanie polegało na zidentyfikowaniu typu klimatu na podstawie rocznego rozkładu temperatury powietrza i opadów.		Za przyporządkowanie każdego typu klimatu można było uzyskać jeden punkt. Największe trudności sprawiał klimat podzwrotnikowy morski często mylony z umiarkowanym kontynentalnym.	
Zadanie 18. (4 pkt) Podaj przykład jednego z kataklizmów związanych z wewnętrznymi procesami geologicznymi Ziemi i uzupełnij tabelę. Kataklizm			
Przyczyna kataklizmu	Skutek kataklizmu		Przykład występowania (np. kraj lub region)
	dla środowiska przyrodniczego	dla gospodarki	
W tym zadaniu należało podać przyczyny i skutki kataklizmu związanego z wewnętrznymi procesami geologicznymi.		Bezblędnie wykonało to zadanie 40% zdających (p=0,61). Wśród pozostałych odpowiedzi największe problemy pojawiały się przy określaniu przyczyn kataklizmu. Co dziesiąty uczeń nie uzyskał ani jednego punktu głównie dlatego, że omawiał kataklizm nie związany z wewnętrznymi procesami geologicznymi (najczęściej była to powódź).	
Zadanie 19. (3 pkt) Przedstaw dwa przykłady działań, które są podejmowane dla ograniczenia skutków podanego w zadaniu 18 kataklizmu i oceń ich skuteczność.			
Podanie działań ograniczających skutki kataklizmu było kontynuacją poprzedniego zadania.		Co piąty uczeń nie podjął się rozwiązania tego zadania a co czwarty udzielił odpowiedzi uznanej za pełną (p=0,47). Ponieważ polecenie dotyczyło kataklizmu wymienionego w zadaniu poprzednim uznawano za poprawne propozycje działań odnoszące się wyłącznie do wcześniej podanego rodzaju klęsk.	

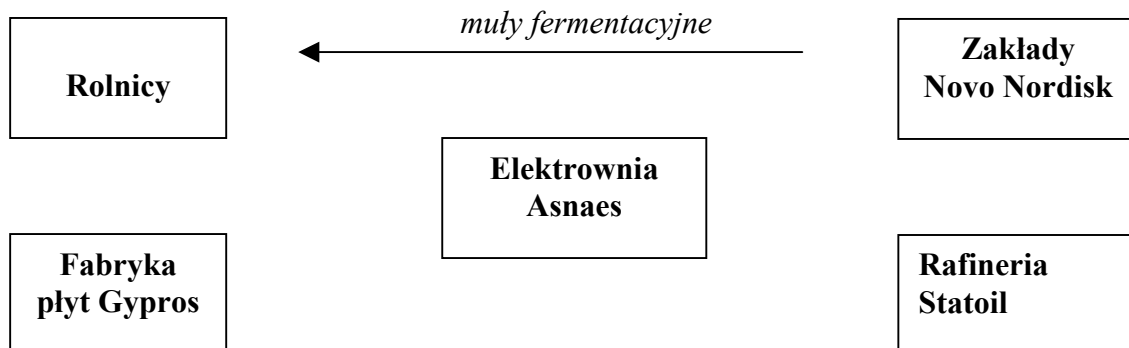
Zadanie 20. (3 pkt)

Wykonaj schemat, w którym uwzględnisz sześć powiązań między przedsiębiorstwami opisanymi w poniższym tekście. Zaznacz i opisz odpowiednie strzałki wg podanego przykładu.

„...Cztery najważniejsze przedsiębiorstwa duńskiego miasta Kalundborg, leżącego na zachodnim wybrzeżu wyspy Zelandii, tworzą system wykorzystujący nadwyżki energii, odpady i ścieki każdego z zakładów. Sieć tworzą całkowicie niezależne jednostki, które postanowiły współpracować w celu zwiększenia własnej rentowności.

Sercem projektu jest elektrownia węglowa Asnaes. Parę, która w elektrowni jest produktem ubocznym, i w normalnych warunkach trafilaby do atmosfery, doprowadza się do pobliskich zakładów farmaceutycznych Novo Nordisk, gdzie jest użyteczna m.inn. przy produkcji insuliny. Nadwyżkę ciepła elektrowni otrzymuje 500 mieszkań w Kalundborg. Zmniejszyło to istotnie ilość gazów i pyłów emitowanych uprzednio przez kominy lokalnych kotłowni. Ciepłą wodę z kotłowni wykorzystuje też gospodarstwo rybne, w którym hoduje się łososie i karpie. Muły fermentacyjne z Novo Nordisk otrzymują nieodpłatnie okoliczni rolnicy, którzy w zamian dostarczają firmie swoje produkty, wykorzystywane jako surowiec. Odbiorcą pary z Asnaes jest też pobliska rafineria Statoil – największy tego typu zakład w Danii (przerabia 3 mln ton ropy naftowej rocznie). W zamian rafineria dostarcza elektrowni gaz, który pozwala na zmniejszenie zużycia węgla o 30 tys. ton rocznie. Woda używana w Statoil pochodzi z pobliskiego jeziora. Po wykorzystaniu i oczyszczeniu nie jest odprowadzana do morza. Wraz z wodą pochodzącą z cyklu chłodzenia dostarcza się ją do elektrowni Asnaes. Nadwyżka gazu z Statoil i gips z Asnaes trafiają do fabryki płyt gipsowych Gyproc – ostatniego ogniwa symbiozy”.

Źródło: E. I W. Wilczyński, *Geografia podręcznik dla szkół średnich*, Polska Oficyna Wydawnicza BGW, Warszawa 1997

W tym zadaniu należało przedstawić za pomocą schematu podane w tekście zależności dotyczące współpracy zakładów przemysłowych.

Nie uzyskali punktów za to zadanie głównie ci uczniowie, którzy nie podjęli próby jego rozwiązania, prawie wszyscy pozostali przynajmniej częściowo spełnili kryteria uzyskując jeden lub dwa punkty ($p=0,55$). Prawie połowa wykonała schemat w pełni zgodny z oczekiwaniami. Niewielką grupę stanowili uczniowie którzy ograniczyli się tylko do narysowania strzałek bez ich opisanie (w takim przypadku nawet pomimo wskazania wszystkich powiązań nie przyznawano punktów).

Zadanie 21. (3 pkt) Podaj przykłady trzech korzyści dla środowiska wynikających z opisanej w zadaniu nr 20 współpracy między zakładami.			
Zadanie sprawdzało poprawność rozumienia tekstu źródłowego poprzez podanie przykładów korzyści dla środowiska wynikających z opisanej współpracy zakładów.		Zadanie sprawiało umiarkowaną trudność (p=0,54), ale spośród podejmujących próbę jego rozwiązania największą grupę stanowili ci, którzy udzielili pełnej odpowiedzi. Stosunkowo często zdarzały się odpowiedzi udzielane bez czytania tekstu źródłowego podając korzyści (ogólniki) typu <i>zwiększenie ilości miejsc pracy, poprawa stanu środowiska, większa opłacalność produkcji</i> .	
Zadanie 22. (3 pkt) Obok każdego z wyjaśnień wpisz literę, którą oznaczono odpowiadający mu termin (a - biodegradacja; b – ekorozwój; c – rekultywacja; d – recykling) A) Ponowne wykorzystanie odpadów w procesie produkcji..... B) Działania zmierzające do przywrócenia terenom utraconych cech środowiska przyrodniczego..... Proces rozkładu substancji przy udziale drobnoustrojów.....			
Tym zadaniem sprawdzano znajomością terminów z zakresu relacji człowiek – środowisko.		Zadanie miało stosunkowo wysoką łatwość (p=0,68), spośród trzech podanych terminów prawie połowa uczniów prawidłowo zidentyfikowała wszystkie. Największe trudności sprawiał termin biodegradacja, natomiast rekultywację często mylono z ekorozwojem.	
Zadanie 23. (2 pkt) W tabeli przedstawiono dane dotyczące turystyki zagranicznej wybranych krajów Europy.			
Kraj	Przyjazdy turystów w mln.	Dochody z turystyki w mln dol.	Dochody z turystyki w % wartości eksportu
Austria	17, 9	11 440	12
Chorwacja	5, 8	2 758	32
Grecja	12, 5	9 221	31
Hiszpania	48, 2	31 000	18
Francja	75, 5	29 900	8
Niemcy	18, 9	17 812	3
Polska	17, 4	6 100	13
Wymień po dwa kraje: a) najliczniej odwiedzane przez turystów b) w których turystyka ma największe znaczenie gospodarcze..... Wyjaśnij, dlaczego w kraju najliczniej odwiedzanym przez turystów ten dział gospodarki nie ma największego znaczenia gospodarczego.			
Zadaniem uczniów było odczytanie z tabeli danych dotyczących ruchu turystycznego oraz właściwe ich zinterpretowanie.		Pierwsza część zadania nie sprawiała większych trudności i pozwoliła na uzyskanie 1 punktu prawie połowie zdających. Natomiast w drugiej, polegającej na wyjaśnieniu pozornej sprzeczności między ilością turystów a udziałem turystyki w wartości eksportu często pojawiały się nielogiczne odpowiedzi np. <i>ponieważ ma słabe zagospodarowanie turystyczne</i> . (p=0.62)	

Zadanie 24. (3 pkt)

Oblicz średnie dochody uzyskane z turystyki od jednego turysty przyjeżdżającego do Polski, Austrii i Niemiec (tabela zad. 23). Podaj dwie przyczyny, dla których Polska wyraźnie różni się pod tym względem od dwóch pozostałych krajów.

Zadanie polegało na obliczeniu i zinterpretowaniu danych statystycznych dotyczących dochodów uzyskiwanych z turystyki.

Znaczna część uczniów nie podjęła próby rozwiązania tego zadania. Pełnej odpowiedzi udzieliło zaledwie 13 % zdających ($p=0,24$). Najczęstszymi przyczynami nie przyznania pełnej ilości punktów były pomyłki w obliczeniach oraz podawanie nielogicznych przyczyn świadczących o niezrozumieniu polecenia np. *ponieważ Polacy mało zarabiają i jest duże bezrobocie, mało pieniędzy wydają na turystykę*.

Zadanie 25. (2 pkt)

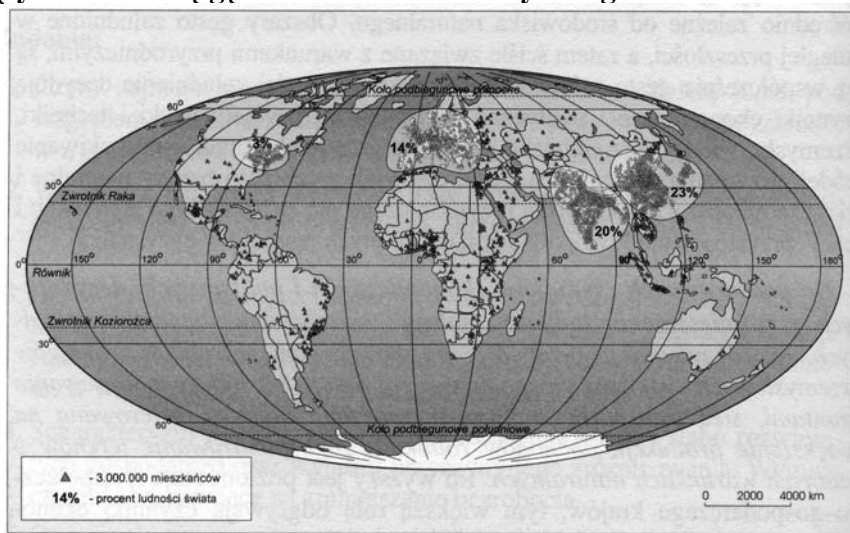
Niektóre zakłady przemysłowe przenosi się z krajów bogatych do biednych. Wymień dwa czynniki, które o tym decydują oraz podaj przykład gałęzi przemysłu, której zakłady przenoszone są z krajów bogatych do biednych.

Zadanie dotyczyło przyczyn przenoszenia niektórych zakładów przemysłowych poza granice macierzystego kraju.

Zadanie okazało się trudne, zdający uzyskali tylko 37 % możliwych do zdobycia punktów. Najczęściej występującym mankamentem odpowiedzi był brak przykładów gałęzi przemysłu.

Zadanie 26. (3 pkt)

Mapa przedstawia rozmieszczenie ludności na świecie. Wybierz region o dużej koncentracji ludności oraz podaj po dwa czynniki przyrodnicze i społeczno-gospodarcze, które wpłynęły na tak dużą gęstość zaludnienia w tym regionie.

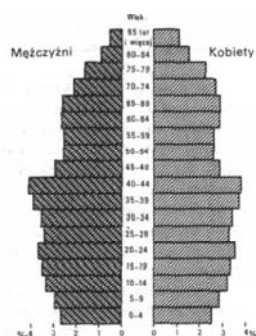
Źródło: T. Krynicka-Tarnacka, *Geografia gospodarcza świata*, SOP, Toruń 1997

Polecenie składało się z dwóch części, wskazanie na mapie obszarów o dużej koncentracji ludności i podanie przyczyn tak dużego zaludnienia.

Zadanie bardzo dobrze różnicowało uczniów. Najczęściej uzyskiwano punkty za wskazanie regionu a największe trudności sprawiało podanie czynników społeczno-gospodarczych ($p=0,49$). Czynniki przyrodnicze określano ogólnikowo np. *dobre warunki dla rolnictwa*.

Zadanie 27. (3 pkt)

Na podstawie przedstawionej piramidy wieku określ trzy cechy demograficzne dotyczące struktury wieku i płci.

Zadanie polegało na odczytaniu informacji przedstawionej w formie piramidy płci i wieku.

Zadanie sprawiało dużą trudność ($p=0,43$). Często podawano informacje nieprawdziwe lub formułowano odpowiedź tak niedbale, że uniemożliwiało to uznanie jej za poprawną. Np. zamiast sformułowania *kobiety żyją dłużej*, lub *występuje przewaga kobiet w starszych rocznikach* pisano *kobiety umierają wolniej*.

Zadanie 28. (4 pkt)

Podaj po dwa przykłady pozytywnych i negatywnych konsekwencji imigracji, dla kraju do którego imigranci przybywają.

W tym zadaniu należało ocenić konsekwencje migracji podając przykłady negatywne i pozytywne.

Zadanie dobrze różnicowało uczniów, było proste w ocenie gdyż za każdy przykład przyznawano 1 punkt. Wiele nieprawidłowych odpowiedzi spowodowanych było podawaniem konsekwencji dla kraju z którego ludność emigruje a nie jak wymagało polecenie w zadaniu kraju, do którego imigranci przybywają ($p=0,56$).

Zadanie 29. (3 pkt)

Dobierz region świata do opisu charakteryzującego typowe dla niego miasta.
Europa, Ameryka Północna, Azja Wschodnia, Afryka.

- Miasta mają prostokątny układ ulic, które często nie mają nazw tylko kolejne numery. Centrum stanowi *city* z nagromadzeniem kilkusetmetrowych „drapaczy chmur”, na obrzeżach dominuje budownictwo parterowe o funkcjach mieszkaniowych.
- W fizjonomii miast widać zachowany średniowieczny układ urbanistyczny a na peryferiach dzielnice przemysłowe i mieszkaniowe.
- W miastach tradycja miesza się z nowoczesnością. Obok świątyń buddyjskich znajdują się wielokondygnacyjne bloki wznoszone z zastosowaniem zabezpieczeń przeciw trzęsieniom ziemi.

Na podstawie znajomości cech miast należało rozpoznać region świata, dla którego opisywane miasto jest charakterystyczne.

Prawie wszyscy podejmowali próbę rozwiązania zadania. Było to zadanie najłatwiejsze w całym arkuszu ($p=0,84$). Ponad 70% uczniów uzyskało maksymalną ilość punktów. Najwięcej błędnych odpowiedzi dotyczyło drugiego opisu, w którym miasta europejskie mylono najczęściej z afrykańskimi.

<p>Zadanie 30. (3 pkt) Skreśl błędne określenia tak, aby zdania opisujące procesy urbanizacyjne w Polsce były prawdziwe.</p> <p>W 2001 roku były w Polsce 884 miasta, w tym <i>jedno/dwa</i> liczące powyżej miliona mieszkańców. Liczba mieszkańców w największych miastach Polski w ostatnich latach <i>wzrasta/maleje</i>, na co wpływa głównie <i>dodatni/ujemny</i> przyrost naturalny. Największe skupisko miast występuje na <i>Górnym/Dolnym</i> Śląsku, tworząc aglomerację <i>monocentryczną/policentryczną</i>.</p>	
<p>Zadanie sprawdzało wiadomości dotyczące cech urbanizacji Polski.</p>	<p>W czterech zdaniach należało skreślić błędne informacje, poprawnie czyniło to niespełna 40% uczniów ($p=0,59$). Najczęściej błędy pojawiały się w zdaniu drugim i trzecim, dotyczących zmian liczby ludności i przyrostu naturalnego w dużych miastach.</p>
<p>Zadanie 31. (5 pkt) Na początku lat 90-tych XX w. zmieniła się mapa polityczna Europy. Na podstawie niżej podanych zdań rozpoznaj nowopowstałe państwa i wpisz odpowiadające im litery we właściwe kontury na załączonej mapie Europy.</p> <p><i>A. Państwo to powstało w wyniku zjednoczenia dwóch państw, które mocarstwa światowe utworzyły po II wojnie światowej.</i> <i>B. Słabsze ekonomicznie państwo spośród dwóch, które powstały w 1993 r. w wyniku „aksamitnej rewolucji” z rozpadu państwa istniejącego od 1918 r.</i> <i>C. Mniejsze od Polski państwo uważane w Europie za „żywy relik” socjalizmu, ogłosiło niepodległość jako ostatnie z byłych republik ZSRR, do dziś faktycznie i formalnie silnie związane z Rosją.</i> <i>D. Najlepiej rozwinięte gospodarczo państwo powstałe z rozpadu byłej Jugosławii, jako jedyne uniknęło wojny domowej w latach 90-tych XX w.</i> <i>E. Państwo bałtyckie, które razem z Polską wstąpiło do Unii Europejskiej; ogłoszenie niepodległości przez to państwo rozpoczęło rozpad terytorialny ZSRR.</i></p>	
<p>W tym zadaniu należało na podstawie opisu rozpoznać europejskie kraje i zlokalizować je na mapie konturowej.</p>	<p>Zadanie z pozoru bardzo proste okazało się jednym z najtrudniejszych ($p=0,17$). Maksymalną ilość punktów uzyskało jedynie 3 na 100 uczniów. Punkty były tracone głównie z powodu nieznanomości politycznej mapy Europy. Nieprawidłowo zaznaczano na mapie nawet takie kraje jak Niemcy, Białoruś czy Litwa. Co piąty uczeń opuścił to zadanie.</p>
<p>Zadanie 32. (2 pkt) Wymień dwa główne surowce używane do produkcji energii elektrycznej w Polsce: Zakreśl liczbę przedstawiającą aktualny udział źródeł odnawialnych w produkcji energii elektrycznej w Polsce: 1%, 3%, 5%, 15%</p>	
<p>Aby rozwiązać to zadanie należało wykazać się znajomością struktury surowcowej produkcji energii elektrycznej w Polsce.</p>	<p>Zadanie składało się z dwóch części, w pierwszej należało podać dwa główne surowce energetyczne wykorzystywane w Polsce i z tym radzono sobie nie najgorzej natomiast udział źródeł odnawialnych w produkcji energii elektrycznej poprawnie wskazywali nieliczni, zamiast 3% często wskazywano 1 lub 5 ($p=0,31$).</p>

Zadanie 33. (4 pkt) Podaj trzy przykłady odnawialnych źródeł energii i bariery ograniczające powszechne ich wykorzystanie w Polsce.	
Zadanie dotyczyło określenia ograniczeń w możliwości zwiększenia w Polsce udziału odnawialnych źródeł energii.	Zadanie najlepiej zróżnicowało uczniów. Największą grupę stanowili ci, którzy otrzymali maksymalną ilość punktów ($p=0,28$). Spośród wymienianych barier najczęściej pojawiały się wysokie koszty budowy, podawane bez względu na rodzaj źródeł energii.
Zadanie 34. (1 pkt) Uzupełnij informacje wpisując gałęzie przemysłu Polski, które rozwijają się dzięki zagranicznym inwestycjom i nazwy międzynarodowych koncernów inwestujących w Polsce w tych gałęziach.	
przemysł inwestor Coca Cola przemysł elektroniczny inwestor przemysł inwestor General Motors	
W tym zadaniu wymagano podania przykładów inwestycji zagranicznych w Polsce.	Zadanie okazało się umiarkowanie trudne ($p=0,47$). Często podawano nieprecyzyjne i infantylne określenia gałęzi przemysłu np. „przemysł pitny” zamiast spożywczy.
Zadanie 35. (3 pkt) Podaj nazwę procesu charakteryzującego współczesną gospodarkę świata, którego przejawem są inwestycje zagraniczne w Polsce. Podaj dwa pozytywne i dwa negatywne skutki tego procesu dla polskiej gospodarki.	
W zadaniu należało wskazać pozytywne i negatywne skutki globalizacji.	Prawie połowa zdających w ogóle nie podjęła próby rozwiązania tego zadania a spośród tych którzy usiłowali rozwiązać zadanie tylko 15% uzyskało maksymalną ilość punktów ($p=0,21$). Zdarzały się odpowiedzi, w których źle rozpoznano proces podając np. komputeryzację i określono dla niego skutki, wówczas całe rozwiązanie było błędne.
Zadanie 36. (2 pkt) Podaj nazwę regionu, którego dotyczą wymienione wydarzenia związane z konfliktem rozgrywającym się na jego obszarze. Wymień strony tego konfliktu (państwa lub narody).	
a) powstanie OWP b) „wojna sześciodniowa” c) wybuch intifady d) „mapa drogowa”.	
W tym zadaniu należało wykazać się znajomością wydarzeń związanych z konfliktem izraelsko-arabskim	Próbę rozwiązania tego zadania podjął jedynie czwarty uczeń. Było to jedno z dwóch najtrudniejszych zadań w arkuszu ($p=0,10$). Spośród błędnych odpowiedzi często pojawiał się Irak.

Zadanie 37. (2 pkt)

Uszereguj opisane formy integracji od najmniej do najbardziej zaawansowanej. Podaj, która z tych form dotyczy Unii Europejskiej.

A – oprócz zniesienia cel państwa członkowskie prowadzą wspólną politykę celną wobec krajów trzecich

B – zapewnia swobodny przepływ kapitału i siły roboczej w obrębie państw tego ugrupowania

C – koordynacja polityki ekonomicznej i walutowej polega między innymi na wprowadzeniu jednolitej waluty międzynarodowej

D – forma integracji polegająca na zniesieniu cel we wzajemnych obrotach handlowych państw członkowskich.

Zadanie sprawdzało znajomość cech różnych form integracji gospodarczej	Było to zadanie, w którym maksymalną ilość punktów uzyskało zaledwie 6% uczniów. Jeden z dwu możliwych do uzyskania punktów otrzymywano głównie za drugą część zadania to znaczy za wskazanie formy integracji jaką jest Unia Europejska.
--	---

4. Wskazówki do pracy z młodzieżą

W rozdziale tym zamieszczono informacje dotyczące zróżnicowania łatwości zadań w kontekście standardów wymagań egzaminacyjnych i zestawienie najczęściej popełnianych błędów. Mogą one posłużyć nauczycielom w pracy z uczniami oraz samym uczniom przygotowującym się do egzaminu maturalnego z geografii w 2005 roku.

Zróżnicowanie łatwości zadań w kontekście standardów wymagań egzaminacyjnych

Uwagi dotyczące zadań	Wnioski do pracy nauczyciela
Standard I Wiadomości i rozumienie	
<p>W obrębie tego standardu znalazły się zarówno zadania łatwe jak i takie, których rozwiązanie sprawiło uczniom trudność.</p> <p>Stosunkowo dobrze radzono sobie z zadaniami wymagającymi wiedzy z zakresu urbanizacji (zad. 29, 30) i relacji człowiek środowisko (zad. 22, 18). Natomiast bardzo słabo wypadły zadania wymagające wiedzy z zakresu geografii fizycznej (zad. 4, 8, 9) oraz zadania dotyczące konfliktów i procesów integracyjnych na świecie (zad. 35, 36, 37).</p> <p>Trudności z pierwszą grupą zadań upatrywać można w tym, że treści których dotyczyły realizowane są na początkowych lekcjach, głównie w klasie pierwszej i nie powtarzane przed egzaminem okazały się trudne. Z kolei druga grupa zadań dotyczyła tematyki znajdującej się w większości programów szkolnych jako dział ostatni przewidziany do realizacji w ostatnim roku nauki, potwierdzały to uwagi zebrane od nauczycieli.</p>	<p>Często zadawane przez uczniów pytania dotyczą zakresu treści zadań egzaminacyjnych. Uczniowie pytają: <i>czy zadania będą z materiału, który przerobiliśmy na lekcjach?, czy z tego co jest w podręczniku?, czy z tego co przewiduje program nauczania?</i></p> <p>Ponieważ w różnych szkołach korzysta się z różnych podręczników i programów może zdarzyć się, że pewne treści będą w nich prezentowane bardziej lub mniej szczegółowo. Dlatego też należy uświadomić uczniom, że szczegółowy zapis zakresu treści, których mogą dotyczyć zadania egzaminacyjne zamieszczono w Informatorze maturalnym opisując wymagania w standardzie I.</p>

Standard II Korzystanie z informacji	
<p>Połowę z możliwych do zdobycia punktów można było uzyskać za zadania z zakresu standardu drugiego sprawdzające umiejętność korzystania z takich źródeł informacji jak: barwna mapa turystyczna, przekrój topograficzny, mapy tematyczne, schemat, wykres, tekst źródłowy. W tej grupie znalazły się zarówno zadanie o najmniejszej jak i o największej łatwości. Bardzo łatwe okazały się zadania związane z lokalizacją obiektów na mapie turystycznej i przekroju topograficznym (zad. 6, 10, 14). Natomiast najgorzej radzono sobie z wykonaniem prostych obliczeń na mapie turystycznej, wykazaniem wpływu rzeźby terenu na jego zagospodarowanie oraz lokalizacją krajów na mapie politycznej Europy.</p> <p>Zastanawiające jest to, że próby rozwiązania zadania polegającego na wykonaniu tak prostych obliczeń na mapie, jakimi są odległość i różnica wysokości nie podjęła ponad 1/3 uczniów a spośród tych, którzy przystąpili do rozwiązania zadania maksymalną ilość punktów uzyskało zaledwie 4% zdających natomiast prawie 70% nie otrzymało ani jednego punktu. Podobnie niepokojący jest fakt, że ponad połowa zdających nie potrafi podpisać na konturowej mapie Europy kilku krajów (w tym sąsiadów Polski). Czyżby umiejętności te, kształcone głównie w gimnazjum zanikały?</p> <p>Zadania polegające na wykorzystaniu danych statystycznych (zad. 23, 24) pokazały, że uczniowie dobrze radzą sobie z prostszymi czynnościami np. odczytaniem danych natomiast ich interpretacja przysparza wiele trudności.</p>	<p>Umiejętności kształcone już od szkoły podstawowej muszą być ciągle doskonalone a zadania badające je bardziej skomplikowane i uwzględniać sytuacje nietypowe (np. formę zapisu jak w zadaniu nr 2, która ma potwierdzić nie tylko umiejętność wykonania prostych obliczeń na mapie, ale także zrozumienia różnic wartości pomiaru wykonanego na mapie i w terenie).</p> <p>Korzystając z danych statystycznych należy stosować zadania wymagające nie tylko odczytania informacji, ale także jej interpretacji i przetwarzania.</p>
Standard III Tworzenie informacji	
<p>Z zakresu tego standardu znalazło się w arkuszu 6 zadań.</p> <p>Najlepiej radzono sobie z oceną konsekwencji migracji i określeniem korzyści dla środowiska wynikających ze współpracy zakładów przemysłowych (zad. 28 i 21). Natomiast najgorzej wypadło zadanie dotyczące skutków globalizacji. Nie radzono sobie również ze wskazywaniem barier ograniczających wykorzystanie w Polsce odnawialnych źródeł energii</p>	<p>Należy uświadomić uczniom, że zadania polegające na podawaniu własnej oceny i własnych propozycji dopuszczają dużą swobodę odpowiedzi jednak każda propozycja rozwiązania musi mieć logiczne uzasadnienie</p> <p>Warto też poświęcić więcej czasu na wyjaśnienie poleceń stosowanych w zadaniach tak, aby uczeń wiedział co oznacza: wyjaśnij, oceń, scharakteryzuj itp.</p>

Błędy, których można uniknąć

Najczęściej powtarzające się błędy	Wnioski dla ucznia
<p>Zdający tracili wiele punktów, dlatego, że czytali polecenia w zadaniach pobieżnie, niedokładnie i bez zastanowienia się nad ich znaczeniem przystępowali do rozwiązania zadań.</p> <p>Np. w zadaniu 9 powszechnie wymieniano wszystkie funkcje lasu (rekreacyjne, gospodarcze) nie bacząc na to, że końcowa część polecenia wyraźnie mówi iż wyjaśnienie ma dotyczyć wyłącznie ochrony gleby przed erozją. Oczywiście pomimo podania wielu innych funkcji jakie spełnia las nie były one uwzględniane w ocenie.</p> <p>Podobnie wiele odpowiedzi na zadanie 18 sprawiało wrażenie jakby ich autorzy przeczytali tylko pierwszą część polecenia „Podaj przykład jednego z kataklizmów” nie zwracając uwagi na drugą, która wyraźnie zawężała możliwość wyboru kataklizmu do „związanego zewnętrznymi procesami geologicznymi Ziemi”. W tej sytuacji wszyscy, którzy wybrali np. powódź i pomimo, że dokładnie uzupełnili całą tabelę otrzymywali 0 punktów.</p> <p>O niedokładnym czytaniu poleceń może świadczyć także duża ilość rozwiązań zadania nr 28. Podawano w nim konsekwencje migracji, ale nie dla kraju, do którego imigranci przybywają jak wymagało polecenie, lecz dla kraju skąd pochodzą emigranci.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Dokładnie czytaj polecenia w zadaniach. • Zaznaczaj (np. przez podkreślenie) czynności, które należy wykonać
<p>W zadaniu 25 należało tylko wymienić dwa czynniki decydujące o przenoszeniu zakładów przemysłowych z krajów bogatych do biednych podać przykład odpowiedniej gałęzi przemysłu. Nie otrzymali punktów za to zadanie ci uczniowie, którzy zamiast podać konkretną odpowiedź rozpisywali się na temat czynników lokalizacji przemysłu.</p> <p>Podobnie w zadaniu nr 5 należało wykazać wpływ rzeźby terenu na lokalizację obiektów antropogenicznych. „Ucieczka” od tematu polegająca na nawet najbardziej dokładnym opisie rzeźby terenu okolic Muszyny nie pozwalała na uzyskanie ani jednego punktu.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Odpowiadaj precyzyjnie na podane w treści zadania polecenia. • Nie podaj informacji zbędnych, one nie będą podlegały ocenie.

Najczęściej powtarzające się błędy	Wnioski dla ucznia
<p>Zadanie 11 polegało na wybraniu i opisie trasy samochodu, którym można dojechać do podanego obiektu. Zdarzały się propozycje trasy przejazdu leśnymi ścieżkami przez wysokie pasma gór.</p> <p>Podobnie nielogiczne odpowiedzi zdarzały się w zadaniu 29 gdzie miasta z charakterystycznymi świątyniami buddyjskimi lokalizowano w Europie lub Ameryce Północnej zamiast w Azji Wschodniej.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Zanim udzielisz odpowiedzi sprawdź czy jest ona logiczna
<p>Często zdarzały się odpowiedzi pisane „językiem SMS-ów” a nieprecyzyjne określenia i stosowane skróty myślowe uniemożliwiały pozytywną ocenę odpowiedzi.</p> <p>Np. w zadaniu 34 zamiast „przemysł spożywczy” wymyślano nowe nazwy dla tej gałęzi przemysłu (np. „przemysł pitny”). Porównując w zadaniu 13 środowisko dwóch obszarów na mapie zamiast stwierdzenia, że w jednym z nich lasy zajmują znacznie większą część powierzchni niż w drugim pisano „roślinność w polu E5 jest większa a w polu E4 mniejsza”. Interpretując piramidę wieku zamiast stwierdzenia, że kobiety żyją dłużej podawano np. „kobiety umierają wolniej”. Tak sformułowane odpowiedzi pomimo, że można domniemywać o poprawnym myśleniu ich autorów nie mogą być znane za poprawne.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Precyzyjnie formułuj odpowiedzi, unikaj skrótów myślowych

5. Załączniki

Załącznik 1. Plan arkusza egzaminacyjnego z geografii - poziom podstawowy - czerwiec 2004

Lp	Zakres treści	Standard						Suma pkt	Liczba Zadań
		I		II		III			
		l.zadań	l. pkt.	l.zadań	l. pkt.	l.zadań	l. pkt.		
1.	Funkcjonowanie systemu przyrodniczego Ziemi – zjawiska, procesy, wzajemne zależności, zmienność środowiska w czasie i przestrzeni, równowaga ekologiczna	5	10	7	15			25	12
2.	Funkcjonalne i przestrzenne powiązania oraz wzajemne zależności w systemie człowiek-przyroda-gospodarka	2	7	2	6	2	6	19	6
3.	Typy gospodarowania w środowisku i ich następstwa			4	12	1	2	14	5
4.	Przyczyny i skutki nierównomiernego rozmieszczenia ludności na Ziemi.			1	3			3	1
5.	Problemy demograficzne społeczeństw			1	3			3	1
6.	Współczesne migracje ludności					1	4	4	1
7.	Procesy przekształcania sieci osadniczej	2	6					4	2
8.	Przemiany społeczne, gospodarcze i polityczne świata, takie jak: modernizacja, restrukturyzacja, globalizacja	2	3	1	5	2	7	15	5
9.	Konflikty zbrojne i inne zagrożenia społeczno-ekonomiczne; procesy przechodzenia od izolacji do integracji	2	4					4	2
10	Możliwości rozwoju turystyki i rekreacji wynikające z uwarunkowań przyrodniczych, społeczno – ekonomicznych i kulturowych.			2	7			7	2
Suma punktów			30		51		19	100	
Liczba zadań		13		18		6			37

Załącznik 2. Model odpowiedzi i schemat oceniania -Arkusz I, poziom podstawowy

Nr zad.	Przewidywana odpowiedź	Pkt	Kryteria zaliczenia												
1.	Szczyt Huzary; kolor szlaku – czerwony lub czerwony i zielony	0-2	Nazwa szczytu 1 p Kolor szlaku 1 p												
2.	Różnica wysokości 1114 m n.p.m.– 650 m n.p.m. = 464m Długość kolejki wyliczona na podstawie mapy (rzut) 2200 m Wpisanie na rysunku (we właściwym miejscu): długości kolejki i jej rzutu i różnicy wysokości	0-3	Różnica wysokości (+20 m)1 p Długość (uwzględnić 2000 do 2200 m)1 p Właściwe wpisanie poprawnych wartości na rysunku1 p												
3.	Np.: jest dogodny dojazd, znajduje się tu kilka wyciągów o zróżnicowanej długości, na stokach słabo nasłonecznionych, parkingi, hotel	0-3	Za każdy argumentpo 1 p												
4.	C	1	Za wskazanie wyłącznie C1 p												
5.	Np. antropogeniczne elementy wykorzystują rozszerzenia dolinne i spłaszczenia dna dolin. Wzdłuż dolin poprowadzono linię kolejową i drogi; zabudowania występują w najniższych partiach dolin; ruiny zamku na wzniesieniu.	0-3	Za każdy elementpo 1p												
6.	W kolejności od lewej: 2; 3; 5; 1	0-4	Za każdy obiekt po 1 p												
7.	Rysunek 3	1	Za wskazanie rys. 31 p												
8.	C	1	Za wskazanie odpowiedzi C1 p												
9.	Np. korzenie drzew utrzymują (wiążą) glebę utrudniając erozję (spłukiwanie, wywiewanie). Drzewa wraz z podszytem spowalniają obieg wody i nawet na stromych stokach podczas ulewnego deszczu nie tworzą się bruzdy erozyjne	0-2	Wyjaśnienie ogólnikowe np. „korzenie przytrzymują glebę”1 p Użyj terminu geograficznego np.: erozja, spłukiwanie, spływanie, zmywanie1 p												
10.	1 – Powroźnik; 2 – Parkowa; 3 - „mofety”	0-3	Za każdy obiektpo 1 p												
11.	Np. Ze szkoły drogą asfaltową w <u>kierunku południowym</u> , obok przystanku PKS skręcamy w lewo w kierunku Powroźnika i <u>drogą wojewódzką 971</u> jedziemy w kierunku północno-wschodnim. <u>Obok domu wczasowego „Janosik”</u> w Powroźniku droga skręca na północ, stąd po około 3,5 km odchodzi droga w lewo do Czarnego Potoku. Tuż przy niej po prawej stronie znajduje się szpital.	0-3	Uwzględni: kierunki jazdy1 p rodzaj drogi1 p punkty orientacyjne na trasie1 p												
12.	A	1	Za wybór odpowiedzi A1 p												
13.	<div><div>Np.</div><table><tr><td></td><td>E4</td><td>E5</td></tr><tr><td>Rzeźba terenu</td><td>Doliny rzeczne szersze i płytsze</td><td>Wąskie doliny; Głęboko wcięte</td></tr><tr><td>Sieć komunikacyjna</td><td>Przebiega linia kolejowa i droga o znaczeniu krajowym</td><td>Niewielki odcinek asfaltowej drogi; Ścieżki w lesie</td></tr><tr><td>Sieć osadnicza</td><td>Gęsta zabudowa; zwarta wzdłuż dróg</td><td>Brak zabudowy</td></tr></table><div>Wniosek np.: Różnice dotyczą: ukształtowania terenu; lesistości (...); stopnia zagospodarowania Pole E4 jest obszarem przekształconym przez człowieka a E5 zachowuje naturalny charakter.</div></div>		E4	E5	Rzeźba terenu	Doliny rzeczne szersze i płytsze	Wąskie doliny; Głęboko wcięte	Sieć komunikacyjna	Przebiega linia kolejowa i droga o znaczeniu krajowym	Niewielki odcinek asfaltowej drogi; Ścieżki w lesie	Sieć osadnicza	Gęsta zabudowa; zwarta wzdłuż dróg	Brak zabudowy	0-4	Za każdy wypełniony wiersz po 1 p Za wniosek1 p
	E4	E5													
Rzeźba terenu	Doliny rzeczne szersze i płytsze	Wąskie doliny; Głęboko wcięte													
Sieć komunikacyjna	Przebiega linia kolejowa i droga o znaczeniu krajowym	Niewielki odcinek asfaltowej drogi; Ścieżki w lesie													
Sieć osadnicza	Gęsta zabudowa; zwarta wzdłuż dróg	Brak zabudowy													

Nr zad.	Przewidywana odpowiedź	Pkt	Kryteria zaliczenia
14.	Np.: źródła wody mineralnej; lasy; urozmaiconą rzeźbę terenu; zabytki (cerkwie); czyste środowisko; wyciągi narciarskie; kolejki górskie; baza noclegowa.	0-4	Za każdy z podanych walorów.....po 1 p
15.	Amplituda 17,8°C	1	Za podanie wartości 1 p
16.	Np. temperatura każdego miesiąca przekracza 23°C; mała roczna amplituda temperatury; opady prawie wyłącznie latem (czerwiec – wrzesień).	0-2	Zróżnicowanie temperatury 1 p Zróżnicowanie opadów 1 p
17.	1 – podzwrotnikowy morski 2 – zwrotnikowy monsunowy 3 – zwrotnikowy suchy 4 – równikowy wybitnie wilgotny	0-4	Za każdy poprawnie przyporządkowany typ klimatu po 1 p
18.	Np. kataklizm – wulkanizm, Przyczyna – ruchy płyt litosfery, Skutki przyrodnicze – zmiana rzeźby terenu, pożary lasów, zmiany sieci hydrograficznej Skutki gospodarcze – zniszczenia zabudowy, infrastruktury komunikacyjnej, terenów leśnych, rolniczych, Występowanie – Azja Wschodnia (Japonia, Indonezja)	0-4	Przyczyna 1 p Skutki: • przyrodniczy 1 p • gospodarczy 1 p Występowanie 1 p
19.	Np.: <u>pomiary sejsmograficzne</u> , wcześniejsze ostrzeganie, możliwość ewakuacji ludności, w wielu wypadkach są skuteczne; <u>lokalizowanie zabudowań poza strefą niebezpieczną</u> , jest najskuteczniejsze, ale z racji tradycji i przyzwyczajenia nie zawsze realne; <u>budowa zapór</u> zmieniających kierunek spływu lawy ma znaczenie doraźne i nie zawsze skuteczne	0-3	Za każdy przykład działańpo 1 p Za ocenę skuteczności dwu działań ... 1 p
20.	Strzałki z opisami np.: z elektrowni Asnaes do zakładów farmaceutycznych → para; z rafinerii do elektrowni → gaz; z elektrowni do fabryki płyt gipsowych → gips	0-3	Za każde dwie poprawnie poprowadzone i podpisane strzałkipo 1 p
21.	Np.: <u>zmniejszenie emisji pyłów i gazów</u> z lokalnych kotłowni poprawia stan czystości atmosfery; <u>powtórne wykorzystanie ciepłej wody</u> ogranicza jej zrzuty do morza, nie zakłócając równowagi tego środowiska; <u>zmniejszenie zużycia wody</u> ; <u>wykorzystanie gazu przez elektrownię</u> zmniejsza zużycie węgla (surowca nieodnawialnego) i poprawia stan atmosfery.	0-3	Za każdy przykładpo 1 p
22.	A – d; B – c; C – a;	0-3	Za każde uzupełnienie po 1 p
23.	a) Francja, Hiszpania b) Chorwacja, Grecja Wyjaśnienie np. Francja jest krajem wysoko rozwiniętym gospodarczo o dużym udziale w światowym handlu, inne towary i usługi stanowią znaczny udział w eksporcie	0-2	Za wymienienie krajów 1 p Wyjaśnienie 1 p
24.	Polska 351 \$; Austria 639 \$; Niemcy 942 \$ Przyczyny np.: przewaga krótkoterminowych pobytów, niedostatecznie rozwinięta infrastruktura turystyczna, duży udział ruchu przygranicznego	0-3	Obliczenie wartości 1 p Za każdą przyczynę po 1 p
25.	Np. Czynniki : tania siła robocza, rynek zbytu, ograniczenie zanieczyszczenia środowiska we własnym kraju Gałąź przemysłu : samochodowy, hutniczy, energetyczny, włókienniczy	0-2	Za dwa czynniki 1 p Za przykład gałęzi 1 p

Nr zad.	Przewidywana odpowiedź	Pkt	Kryteria zaliczenia
26.	Np.: Region – wschodnia część Azji; Czynniki przyrodnicze: tereny nizinne, żyzne gleby, bliskość morza, klimat monsunowy dogodny dla rolnictwa; Czynniki społeczno-gospodarcze: rozwój rolnictwa, zasoby surowców mineralnych, wysoki przyrost naturalny w ubiegłych latach.	0-3	Za podanie regionu 1 p Za dwa czynniki przyrodnicze 1 p Za dwa czynniki społeczno-gospodarcze 1 p
27.	Np.: sukcesywnie malejąca liczba urodzeń; długi okres trwania życia, przewaga kobiet w starszych rocznikach.	0-3	Za każdą z cech po 1 p
28.	Np.: <u>Pozytywne:</u> - pozyskanie ludzi młodych, przedsiębiorczych; - pozwala zachować dodatni przyrost naturalny w krajach wysoko rozwiniętych; - wykwalifikowani pracownicy wpływający na wzrost poziomu produkcji, wzrost gospodarczy (tańsi pracownicy); <u>Negatywne</u> – źródła napięć społecznych i konfliktów, - zaburzona struktura płci, bo migrują głównie mężczyźni; - zatrudnianie taniej siły roboczej wpływa na wzrost bezrobocia, - może powodować konkurencyjność na rynku pracy	0-4	Za każdą z konsekwencji po 1 p
29.	a) Ameryka Północna b) Europa c) Azja Wschodnia	0-3	Za rozpoznanie każdego z regionów po 1 p
30.	<u>Skreśli:</u> dwa, wzrasta, dodatni, Dolnym, monocentryczną	0-3	Skreśli prawidłowo: 2 wyrazy 1 p 3 wyrazy 2 p 4-5 wyrazów 3 p
31.	A. Niemcy, B. Słowacja, C. Białoruś, D. Słowenia, E. Litwa	0-5	Za rozpoznanie każdego kraju i zaznaczenie na mapie po 1 p
32.	a) węgiel kamienny, węgiel brunatny b) 3%	0-2	Dwa źródła 1 p Wskazanie 3% 1 p
33.	Np. I. <u>energia wodna</u> – mały spadek rzek, wysokie koszty budowy; II. <u>energia wiatrowa</u> – mała ilość dni z silnym wiatrem; III. <u>energia geotermalna</u> – ograniczone obszary występowania	0-4	Za wymienienie trzech źródeł 1 p Za każdą barierę po 1 p
34.	a) przemysł spożywczy ; b) Philips, Thomson, Siemens; c) przemysł samochodowy	1	Za trzy uzupełnienia 1 p
35.	Proces – globalizacja skutki pozytywne np.: a) wzrost dochodów gmin, w których lokowane są inwestycje; b) transfer nowych technologii; c) spadek cen na wyroby inwestujących firm; skutki negatywne np.: a) wyparcie z rynku polskich firm konkurujących z zagranicznymi; b) możliwość upadku polskich przedsiębiorstw; c) wzrost bezrobocia w wyniku automatyzacji produkcji	0-3	Nazwa procesu 1 p Za każde dwa skutki po 1 p (także wówczas, jeżeli wymieni po jednym z każdej grupy).
36.	Np. region - Bliski Wschód, Azja Południowo-Zachodnia Strony konfliktu: Palestyna, Izrael lub Arabowie, Żydzi	0-2	Region 1 p Strony konfliktu 1 p
37.	W kolejności D, A, B, C Unia Europejska: C	0-2	Za poprawną kolejność 1 p Za przyporządkowanie formy integracji 1 p

Załącznik 3. Podstawowe dane statystyczne dotyczące poszczególnych zadań

Nr zad.	% opuszczeń	Max pkt	Średni wynik	Łatwość (p)	Odchylenie standardowe	Moc różnicująca
1	8	2	1,07	0,54	0,91	42
2	36	3	0,26	0,09	0,61	32
3	4	3	2,12	0,71	0,89	42
4	6	1	0,2	0,20	0,4	8
5	62	3	0,4	0,13	0,83	58
6	2	4	2,7	0,68	1,44	33
7	1	1	0,49	0,49	0,5	23
8	3	1	0,33	0,33	0,47	-14
9	27	2	0,57	0,28	0,73	50
10	2	3	2,26	0,75	0,88	49
11	9	3	2,03	0,68	1,13	39
12	3	1	0,64	0,64	0,48	15
13	38	4	1,33	0,33	1,55	58
14	11	4	2,75	0,69	1,38	46
15	28	1	0,44	0,44	0,5	32
16	19	2	1,27	0,63	0,86	49
17	5	4	1,91	0,48	1,2	44
18	7	4	2,44	0,61	1,61	57
19	21	3	1,4	0,47	1,1	61
20	19	3	1,65	0,55	1,3	55
21	15	3	1,62	0,54	1,19	49
22	2	3	2,05	0,68	1	49
23	1	2	1,24	0,62	0,69	55
24	39	3	0,71	0,24	0,98	55
25	22	2	0,75	0,37	0,81	59
26	18	3	1,47	0,49	1,11	62
27	22	3	1,28	0,43	1,08	51
28	11	4	2,22	0,56	1,42	57
29	2	3	2,53	0,84	0,82	44
30	4	3	1,77	0,59	1,16	22
31	20	5	0,83	0,17	1,35	53
32	8	2	0,62	0,31	0,7	43
33	41	4	1,14	0,28	1,54	62
34	9	1	0,47	0,47	0,5	48
35	46	3	0,64	0,21	0,99	56
36	73	2	0,2	0,10	0,57	34
37	14	2	0,44	0,22	0,6	21

Nr zad	Badana czynność	Standard	max pkt.	Wynik punktowy (% zdających)					
				0	1	2	3	4	5
1.	Identyfikować trasę marszu na podstawie opisu	II	2	33	17	50			
2.	Wykonać na podstawie mapy obliczenia odległości i wysokości względnej	II	3	69	25	2	4		
3.	Ocenić atrakcyjność turystyczną obszaru przedstawionego na mapie	II	3	3	15	41	41		
4.	Wskazać skały wchodzące w skład fliszu	I	1	78	22				
5.	Wykazać na podstawie mapy wpływ rzeźby na układ zabudowy i sieć komunikacyjną	II	3	41	25	20	13		
6.	Lokalizować (korzystając z mapy) obiekty na przekroju topograficznym	II	4	12	12	5	30	41	
7.	Czytać profil topograficzny terenu na podstawie mapy (przebiegu poziomic)	II	1	51	49				
8.	Wskazać cechy wód mineralnych (szczaw)	I	1	66	34				
9.	Wyjaśnić rolę lasu w zabezpieczeniu gleby przed erozją	I	2	42	39	19			
10.	Identyfikować na podstawie opisu obiekty zaznaczone na mapie	II	3	3	14	32	51		
11.	Opisać przebieg trasy podróży na podstawie mapy	II	3	9	11	28	53		
12.	Odczytać rzeźbę terenu na podstawie rysunku poziomic na mapie	II	1	35	65				
13.	Charakteryzować warunki przyrodnicze i antropogeniczne obszarów przedstawionych na mapie	II	4	19	19	16	21	25	
14.	Podać czynniki wpływające na długość sezonu turystycznego na wskazanym obszarze	II	4	2	6	18	28	46	
15.	Wykonać proste obliczenia matematyczno-geograficzne z zakresu klimatologii	II	1	38	62				
16.	Interpretować dane klimatyczne	I	2	11	22	67			
17.	Identyfikować typ klimatu na podstawie rozkładu w ciągu roku temperatury powietrza i opadów	I	4	9	27	27	26	10	
18.	Podać przyczyny i skutki kataklizmu związanego z wewnętrznymi procesami geologicznymi	I	4	20	4	10	26	40	
19.	Podać działania ograniczające skutki kataklizmu	III	3	9	29	37	25		
20.	Przedstawić za pomocą schematu podane w tekście zależności dotyczące współpracy zakładów przemysłowych	II	3	19	6	27	47		
21.	Podać przykłady korzyści dla środowiska wynikające z opisanej współpracy zakładów	III	3	14	19	29	38		
22.	Wykazać się znajomością terminów z zakresu relacji człowiek - środowisko	I	3	7	21	27	45		
23.	Interpretować dane dotyczące dochodów uzyskiwanych z turystyki	II	2	14	47	39			

Nr zad	Badana czynność	Standard	max pkt.	Wynik punktowy (% zdających)					
				0	1	2	3	4	5
24.	Obliczyć i zinterpretować dane statystyczne dotyczące dochodów uzyskiwanych z turystyki	II	3	31	33	23	13		
25.	Podać przyczyny przenoszenia niektórych zakładów przemysłowych poza granice macierzystego kraju	III	2	35	35	30			
26.	Podać przyczyny dużej koncentracji ludności na wskazanym obszarze	II	3	10	30	32	28		
27.	Określić na podstawie piramidy wieku cechy demograficzne społeczeństwa	II	3	11	35	31	22		
28.	Ocenić konsekwencje migracji	III	4	8	17	23	25	28	
29.	Wykazać się znajomością cech miast w różnych regionach świata	I	3	3	7	19	71		
30.	Wykazać się znajomością cech urbanizacji Polski	I	3	18	18	25	39		
31.	Identyfikować i wskazać na mapie nowopowstałe państwa Europy na podstawie wskazanych cech	II	5	56	14	12	9	6	3
32.	Wykazać się znajomością struktury surowcowej produkcji energii elektrycznej w Polsce	I	2	45	41	14			
33.	Wskazać możliwości zwiększenia w Polsce udziału odnawialnych źródeł energii	III	4	27	18	15	12	28	
34.	Podać przykłady inwestycji zagranicznych w Polsce	I	1	48	52				
35.	Wskazać pozytywne i negatywne skutki globalizacji	III	3	36	26	23	15		
36.	Wykazać się znajomością wydarzeń związanych z konfliktem izraelsko-arabskim	I	2	59	10	31			
37.	Wykazać się znajomością cech różnych form integracji gospodarczej	I	2	56	38	6			

NOTATKI